Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana

Kratke analize

Gospodarska gibanja v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo 2000–2024

Mateja Kovač, Tina Kocjančič

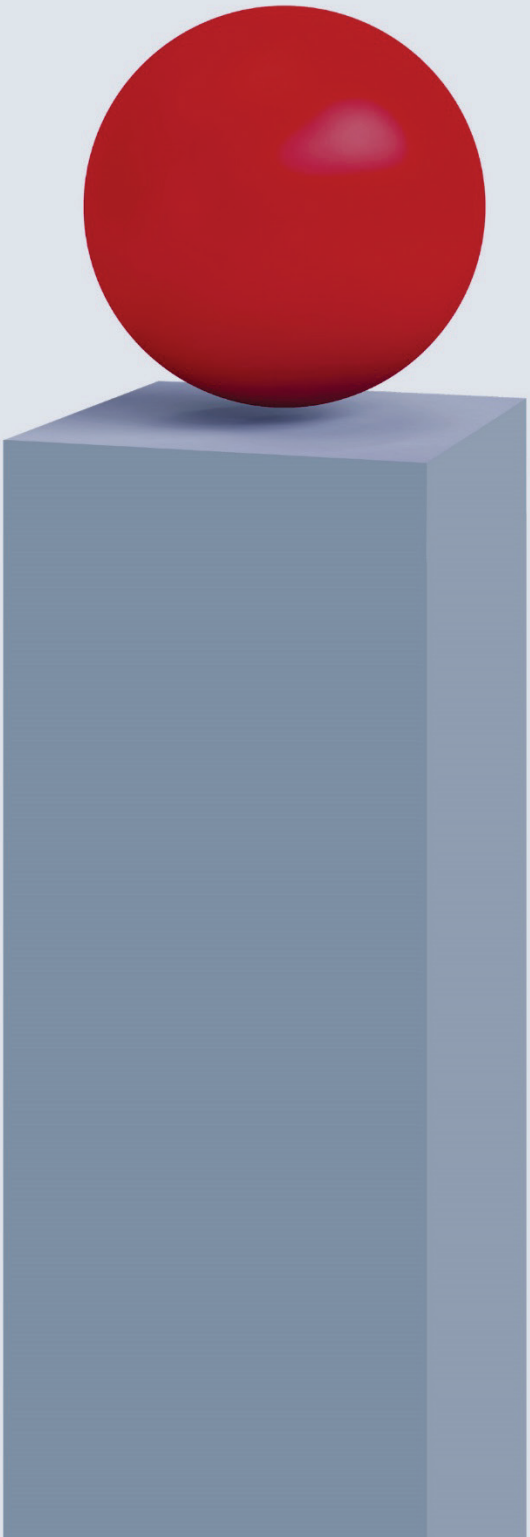

www.umar.gov.si

Zbirka Kratke analize

Gospodarska gibanja v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo 2000–2024

Izdajatelj:
Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana

Avtorici: Mateja Kovač in Tina Kocjančič

Tehnično urejanje: Mojca Bizjak

Ljubljana, november 2025

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 257662211
ISBN 978-961-6839-69-3 (PDF)

Spletna lokacija publikacije:
https://www.umar.gov.si/publikacije/kratke-analize/publikacija/gospodarska-gibanja-v-dejavnosti-kmetijstvo-gozdarstvo-in-ribistvo-2000-2024

Publikacija je brezplačna.

©2025, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Razmnoževanje publikacije ali njenih delov ni dovoljeno.
Objava besedila in podatkov v celoti ali deloma je dovoljena le z navedbo vira.

Vsebina

Povzetek 1
1 Dodana vrednost v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo 2
2 Obseg proizvodnje v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo 4
2.1 Kmetijstvo 4
2.2 Gozdarstvo 6
2.3 Ribištvo 7
3 Sintezne ugotovitve v luči prihodnjih izzivov v dejavnosti 8
Literatura in viri 9

Povzetek

Analiza dodane vrednosti (DV) ter obsega proizvodnje v dejavnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva (dejavnost A) v obdobju 2000–2024 kaže na raznoliko dinamiko razvoja, ki jo zaznamujejo strukturne spremembe. V letu 2024 je DV te dejavnosti znašala 1.036 mio EUR, kar je bilo realno za okoli 7 % več kot v letu prej in za desetino več kot leta 2000. V kmetijstvu je pridelava med leti nihala pod vplivom ekstremnih vremenskih in podnebnih razmer, vmesno porabo pa so precej zaznamovali tudi cenovni šoki, povezani z geostrateškimi spremembami na trgih energentov ter mineralnih gnojil. V gozdarstvu so bile spremembe DV večje zaradi povečane sanitarne sečnje dreves, poškodovanih zaradi žleda, vetrolomov, suše in škodljivcev. Gibanja v ribištvu so v nekaj zadnjih letih skoraj v celoti odvisna od vzreje vodnih organizmov, saj se je morski gospodarski ulov izjemno skrčil. Prispevek DV dejavnosti A k skupni DV gospodarstva se je razmeroma hitro zniževal, v opazovanem obdobju se je prepolovil. Za doseganje večje DV bodo potrebne učinkovitejše usmeritve v hitrejši gospodarski, ne le v družbeni in okoljski razvoj dejavnosti.

1 Dodana vrednost v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

Dodana vrednost (DV), eden ključnih dejavnikov gospodarske uspešnosti in produktivnosti, je bila v dejavnosti A, kamor po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) sodijo kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo, v letu 2024 realno približno za desetino višja kot leta 2000. Po metodologiji nacionalnih računov (NR) je DV opredeljena kot razlika med vrednostjo skupne proizvodnje in vmesne porabe. V dejavnosti A je v letu 2024 znašala 1.036 mio EUR. To je bilo realno, torej v stalnih cenah, za 6,9 % več kot leto prej, za 14,1 % več kot leta 2010 in za 11,4 % več kot leta 2000, hkrati pa za 5,1 % manj kot leta 2020, ko je dosegla najvišjo vrednost. Prispevek DV dejavnosti A k skupnemu bruto domačemu proizvodu (BDP) je razmeroma majhen – v letu 2024 je znašal 1,5 %, kar je podobno kot v nekaj zadnjih letih, v daljšem obdobju pa se je njen delež zaradi hitrejše rasti celotnega BDP občutno zmanjšal: od leta 2000 se je prepolovil.

Slika 1: Na dodano vrednost dejavnosti A v največji meri vplivajo gibanja v sektorju kmetijstva, kjer pa so bile spremembe v obdobju po letu 2000 manjše kot v gozdarstvu in ribištvu

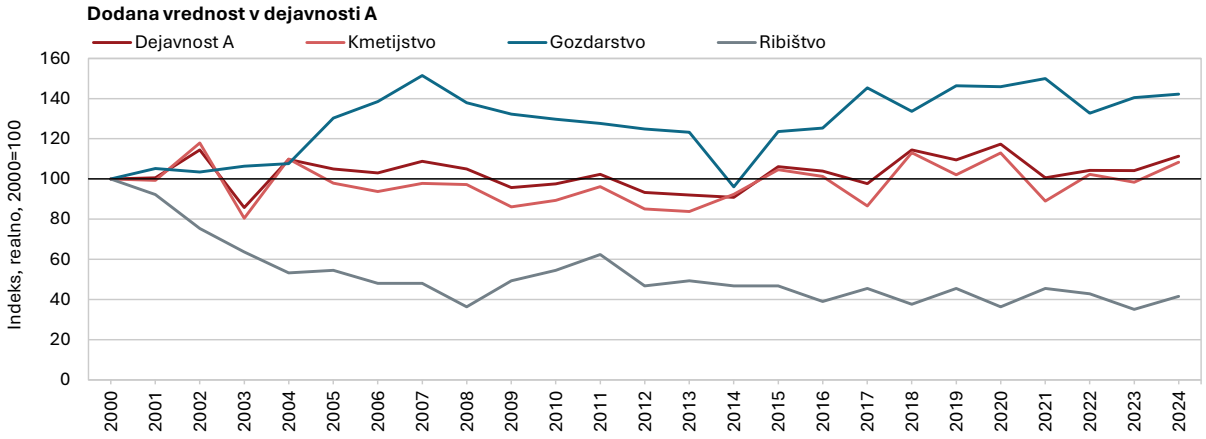

Vir: SURS (2025); preračuni UMAR.

Večina DV dejavnosti A je ustvarjene v kmetijstvu, okoli tretjina v gozdarstvu, ribištvo pa prispeva manj kot odstotek. DV v skupini 01 – *Kmetijska proizvodnja, lov in povezane storitve* – je v letu 2024 znašala 715 mio EUR, kar je predstavljalo 69 % celotne DV dejavnosti A. V daljšem obdobju se je ta delež ob hitrejši rasti gozdarstva znižal; od leta 2002, ko je bil najvišji, se je znižal za 12 o. t. Za DV v kmetijstvu so značilna izrazita letna nihanja. V zadnjem obdobju so bila ta prisotna ne le v pridelavi (zaradi vpliva ekstremnih vremenskih in podnebnih razmer), temveč tudi v vmesni porabi, ki jo zaznamujejo cenovni šoki, povezani z geostrateškimi spremembami predvsem na trgih energentov in mineralnih gnojil. Po letu 2004 se je DV precej bolj kot v kmetijstvu povečala v skupini 02 – *Gozdarstvo*. V zadnjem desetletju je k temu pomembno prispevala povečana sanitarna sečnja dreves, poškodovanih zaradi žleda, vetrolomov, suše in napadov drevesnih škodljivcev. Prispevek DV skupine 03 – *Ribištvo*, ki je bil že sicer skromen, pa se je v opazovanem obdobju zaradi občutnega zmanjšanja ulova in ribogojstva dodatno znižal – v letu 2024 je znašal skromnih 0,5 %.

V porazdelitvi DV dejavnosti A med posameznimi četrtletji običajno ni večjih odstopanj. Letna porazdelitev je bila razmeroma enakomerna in se v daljšem obdobju ni bistveno spremenila. V zadnjih nekaj letih sta deleža nekoliko višja v drugem in četrtem četrtletju (leta 2024 v vsakem po okoli 26 % skupne letne vrednosti), nekoliko nižja pa v prvem in tretjem četrtletju (leta 2024 v vsakem po okoli 24 %).[1]

[1] Četrtletne porazdelitve so v dejavnosti A zaradi sezonske narave dela težje merljive, obstaja več vrst metodologij izračuna. SURS četrtletne ocene objavi na ravni dejavnosti, ne pa tudi podrobneje za posamezne skupine.

Slika 2: Okoli dve tretjini DV dejavnosti A je iz kmetijstva (levo); porazdelitev DV po četrtletjih je dokaj enakomerna (desno)

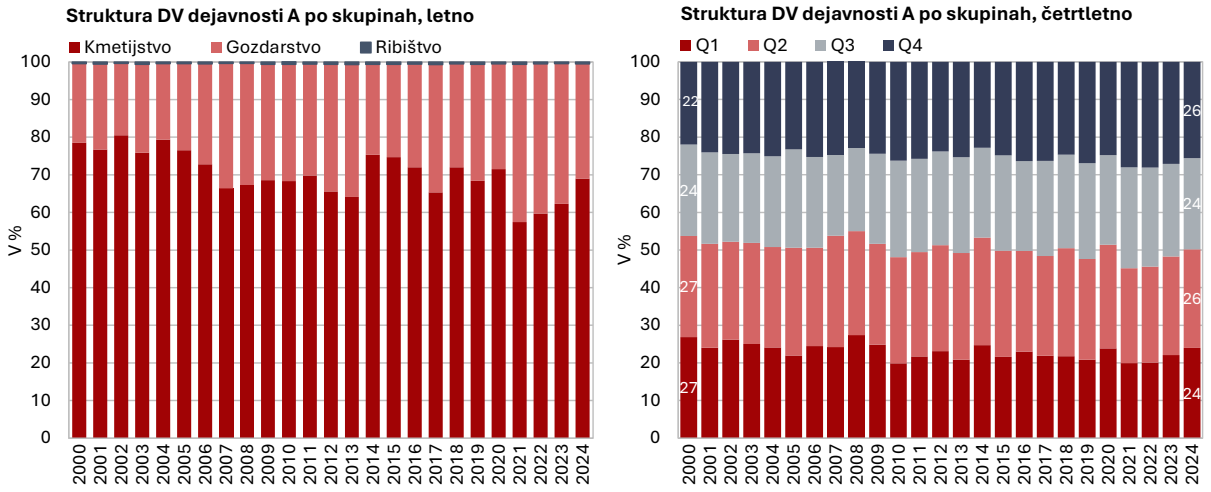

Vir: SURS (2025); preračuni UMAR.

Prispevek dejavnosti A k skupni DV gospodarstva se je v daljšem obdobju zaradi hitrejše rasti DV v drugih dejavnostih postopno zmanjšal, kar je značilno tudi za večino drugih članic EU. V Sloveniji je dejavnost A v letu 2020 k skupni DV prispevala 3,4 %, kar je bilo za eno odstotno točko več od povprečja EU. Do leta 2024 se je njen prispevek prepolovil, na 1,7 %, in se tako precej približal povprečju EU, kjer se je v tem obdobju zmanjšal za četrtino, na 1,8 %. Skupna DV dejavnosti A v EU je bila večinoma ustvarjena v štirih največjih kmetijskih gospodarstvih: Italiji (okoli 16 %), Španiji in Franciji (okoli 14 %) ter Nemčiji (okoli 13 %). Več kot 5 % skupne vrednosti sta prispevali še Poljska in Nizozemska. Prispevek Slovenije k skupni DV dejavnosti A v EU je razmeroma skromen in se v daljšem času ni spremenil. V opazovanem obdobju po letu 2000 je znašal okoli 0,4 %, manj prispevajo le štiri članice EU.

Slika 3: Po prispevku DV dejavnosti A k nacionalni DV se je Slovenija približala povprečju EU (levo); po prispevku k skupni DV dejavnosti A v EU pa je med zadnjimi petimi članicami (desno)

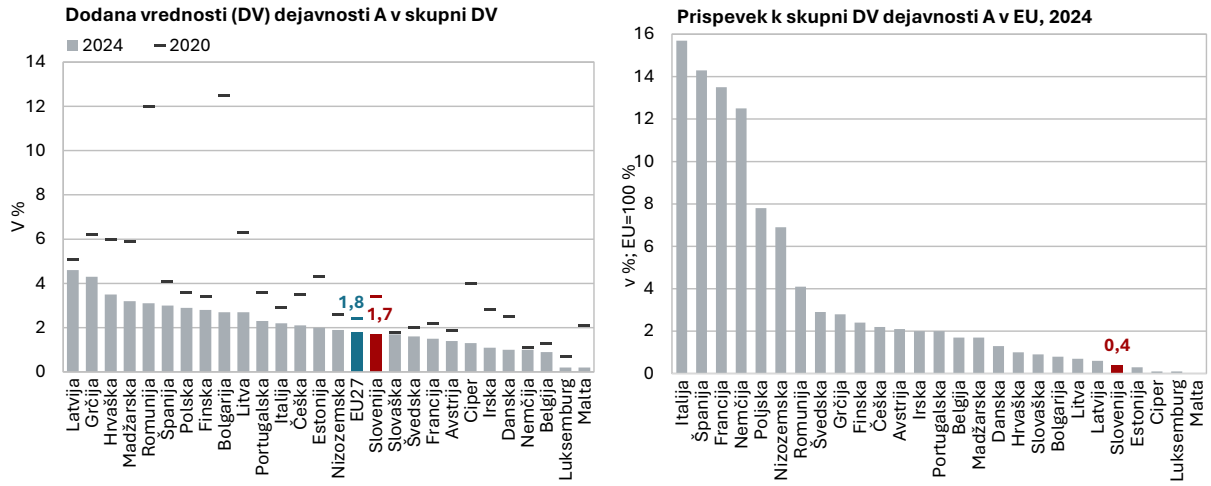

Vir: Eurostat (2025); preračuni UMAR.

2 Obseg proizvodnje v dejavnosti kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

2.1 Kmetijstvo

Obseg kmetijske proizvodnje, ki pod vplivom pridelave v rastlinskem sektorju med posameznimi leti precej niha, se je v opazovanem obdobju po letu 2000 kljub manjšemu obsegu v živinoreji realno nekoliko povečal. Po Ekonomskih računih za kmetijstvo (ERK) [2] je v letu 2024 znašal okoli 1.600 mio EUR, kar je bilo realno za 5,6 % več kot leto prej, za 2,9 % več kot leta 2010 in za 8,2 % več kot leta 2000. Letina 2024 se je pri večini rastlinskih vrst po treh zaporednih letih nižjega obsega povečala, a je bila še vedno precej manjša kot v letih 2018 in 2020, ko je bila razmeroma visoka. Rast pridelka je bila zlasti opazna pri pšenici, koruzi za zrnje, oljni ogrščici, krompirju ter v sadjarstvu, kjer so bila letna nihanja v preteklosti zaradi vremenskih razmer – predvsem spomladanskih pozeb, neurij in suše – izrazita ter pogosto povezana z nizko ravnjo pridelave.[3] V živinoreji, kjer so letne spremembe praviloma manjše kot v rastlinstvu, je bil v tem obdobju zaznan trend zniževanja. Primerjava rezultatov izračuna dodane vrednosti po Ekonomskih računih za kmetijstvo in po Nacionalnih računih kaže, da se je razlika med njima zmanjšala na približno 3 %, kar je lahko posledica zmanjšane pridelave na zasebnih vrtovih.

Slika 4: Obseg kmetijske proizvodnje se trendno pod vplivom rastlinstva povečuje, a razmeroma skromno

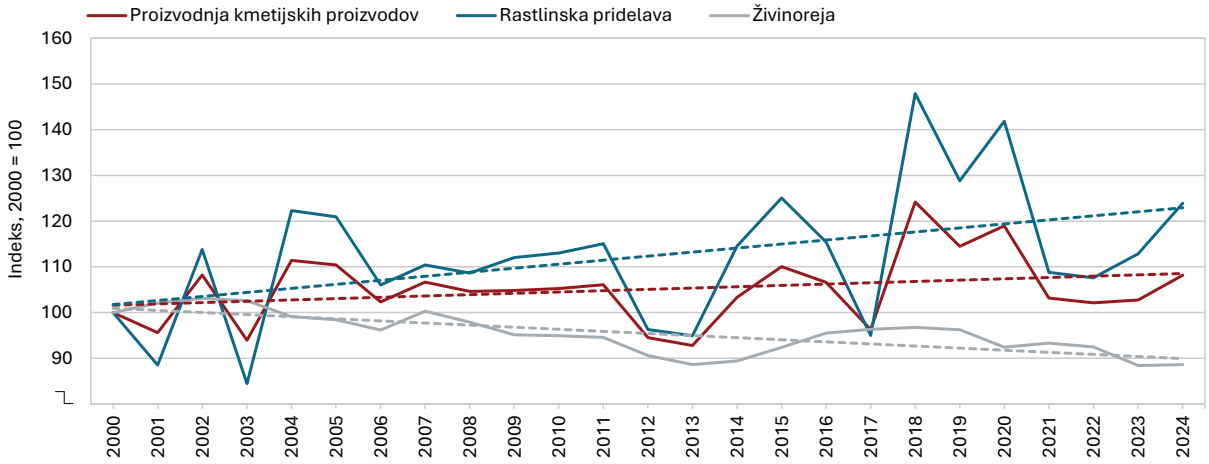

Vir: SURS (2025), Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK); preračuni UMAR. Opomba: Črtkane črte prikazujejo linearni trend gibanja obsega proizvodnje.

[2] Ekonomski računi za kmetijstvo so satelitski računi nacionalnih računov, ki upoštevajo posebnosti kmetijskega sektorja, kot so sezonskost proizvodnje, kombinacija kmetijske proizvodnje in storitev ipd. Osredotočeni so na formalno kmetijsko gospodarstvo kot ekonomsko enoto in zajemajo le kmetijsko proizvodnjo na teh gospodarstvih, brez proizvodnje zunaj njih (npr. na zasebnih vrtovih).

[3] V sadjarstvu je bil obseg pridelka v tem obdobju razmeroma dober le v letu 2018.

Slika 5: Razlika med vrednostjo kmetijske proizvodnje po NR in ERK se je zmanjšala

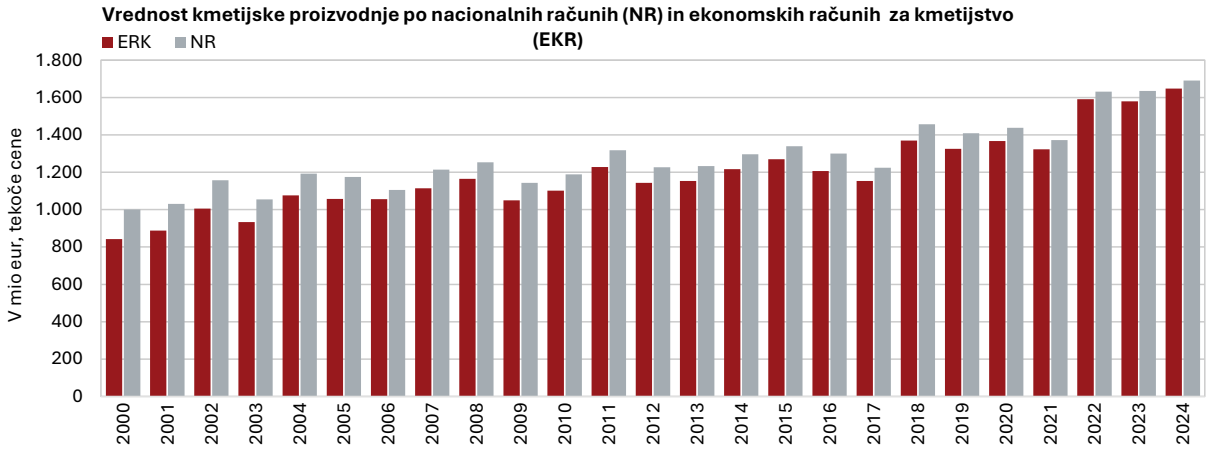

Vir: SURS (2025). Opomba: ERK – Ekonomski računi za kmetijstvo, Proizvodnja kmetijske dejavnosti – postavka 16000 (ERK) in NR – Nacionalni računi, Kmetijska proizvodnja, lov in povezane storitve – skupina A 01 (NR).

Več kot polovica vrednosti kmetijske proizvodnje izhaja iz rastlinstva, znotraj katerega približno tretjino predstavlja pridelava krmnih rastlin, v živinoreji pa ima največji delež govedoreja. V obdobju 2000–2024 se je delež rastlinske pridelave povečal za 8 o. t., na 55 %, delež živinoreje pa za toliko zmanjšal. K večjemu obsegu rastlinske pridelave so največ prispevale krmne rastline in zelenjadnice, ki sta tudi skupini z največjim deležem v skupni vrednosti rastlinske proizvodnje. Njun skupni delež se je v tem času povečal na več kot polovico celotne rastlinske pridelave. Najbolj se je zmanjšal delež vina in žit. V živinoreji ima največji pomen govedoreja, ki prispeva skoraj dve tretjini vrednosti, pri čemer večji del predstavlja prireja mleka, manjši pa reja govejih živali. Obseg proizvodnje v obeh se je v opazovanem obdobju povečal, v prašičereji pa se je občutno zmanjšal.

Slika 6: V strukturi vrednosti proizvodnje je v rastlinstvu največ krmnih rastlin (levo), v živinoreji pa govedoreje in v tem prireja mleka (desno)

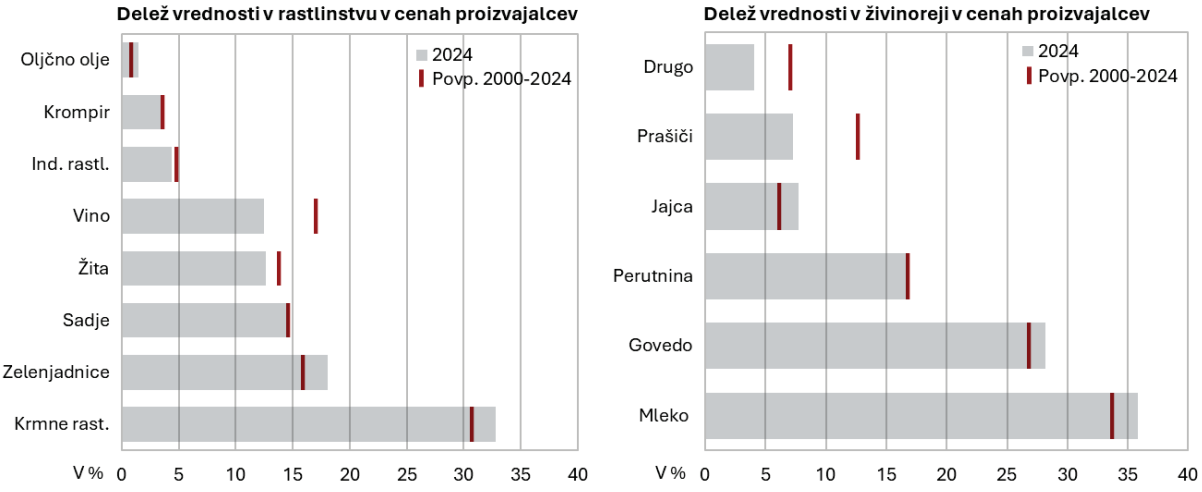

Vir: SURS (2025), Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK); preračuni UMAR.

2.2 Gozdarstvo

Sečnja v slovenskih gozdovih, ki je v celotnem opazovanem obdobju zaostajala za strokovno možno in dovoljeno, se je po žledolomu leta 2014 močno povečala, v zadnjih letih nekoliko upadla, a kljub temu ostala višja kot pred žledom. Leta 2024 je bilo s sečnjo pridobljenega okoli 4,6 mio m^3 lesa, kar je 7 % več kot leto prej in 77 % več kot leta 2000, hkrati pa 28 % manj kot leta 2014, ko je obsežen žledolom močno poškodoval gozdove. Takrat se je posek lesa zaradi velike poškodovanosti gozdov precej povečal. Zaradi potrebne sanacije po žledolomu in vetrolomu ter poškodb, ki so jih povzročili podlubniki, je na visoki ravni ostal tudi več naslednjih let. V zadnjih letih se obseg sečnje ponovno zmanjšuje, vendar zaradi sanacijskih del ostaja razmeroma visok – v letu 2024 je sanitarna sečnja predstavljala 45 % celotne količine posekanega lesa.

Slika 7: Sanitarna sečnja, ki se je povečala po obsežnem žledolomu v letu 2014, je še vedno višja kot v letu pred njim

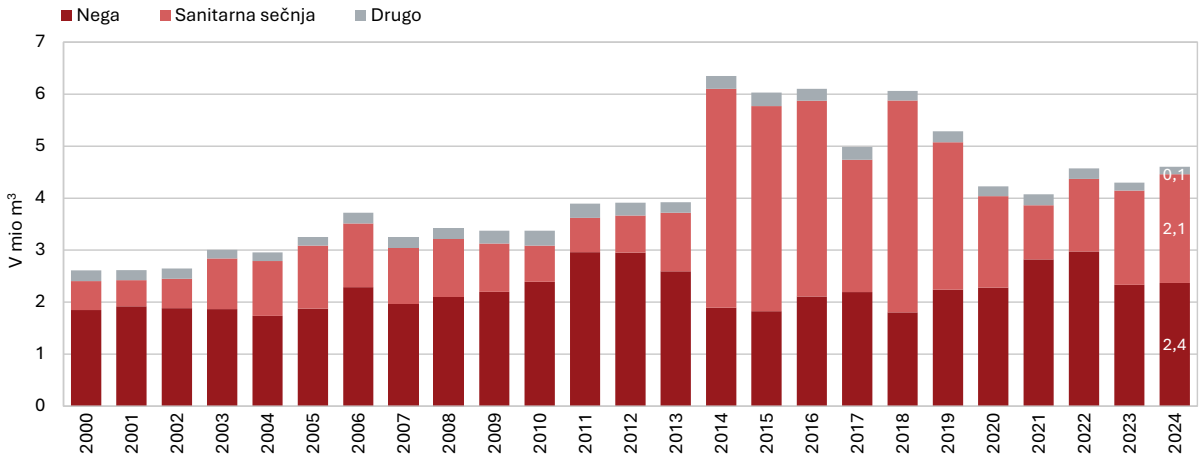

Vir: SURS (2025). Opomba: »Drugo« zajema posek zaradi krčitve, za infrastrukturo, za obnovo in posek brez odobritve.

V proizvodnji gozdnih lesnih sortimentov je bilo tudi v času obsežne sanacije gozdov razmeroma veliko hlodov za žago in furnir, ki je les najvišje kakovosti. V letu 2024 je bilo pridobljenega okoli 4,9 m^3 okroglega lesa, kar je 8 % več kot leto prej in 116 % več kot leta 2000, hkrati pa 12 % manj kot leta 2016, ko je bila proizvodnja najvišja. Proizvodnja (ta ni neposredno povezana z letnim posekom lesa, saj je lahko pridobljena tudi iz zalog preteklih let) se po letu 2021 ponovno povečuje. V strukturi proizvodnje približno polovico predstavlja najkakovostnejši les, to so hlodi za žago in furnir. Zaradi sanitarne sečnje poškodovanih in obolelih dreves je hkrati razmeroma veliko tudi lesa najnižje kakovosti, namenjenega za kurjavo – v letu 2024 približno tretjina proizvodnje.

Slika 8: Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov se v zadnjih letih ponovno povečuje

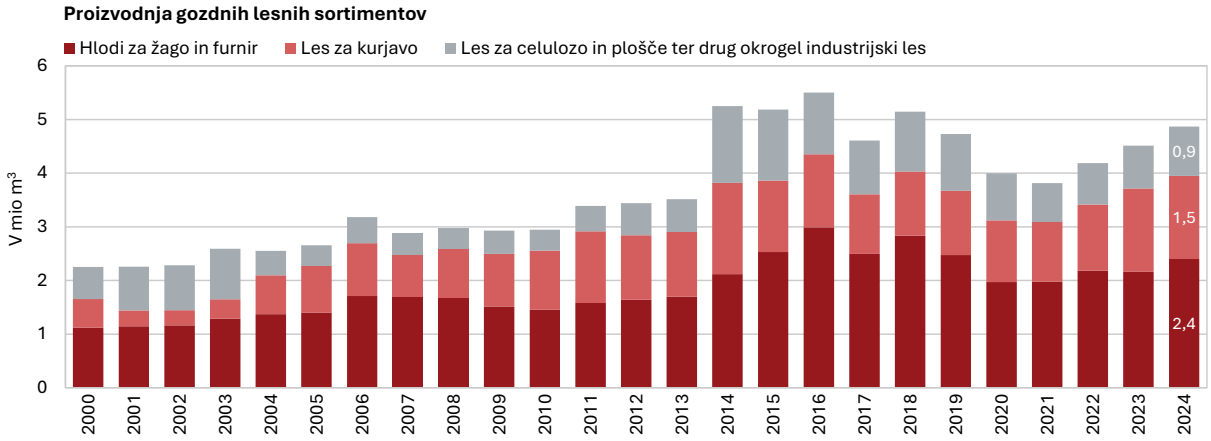

Vir: SURS (2025).

2.3 Ribištvo

Morski gospodarski ulov se je po letu 2000 močno zmanjšal, v zadnjih letih pa se je zmanjšala tudi akvakultura, t. j. gojenje vodnih organizmov. Leta 2024 je bilo skupno pridobljenih 1,2 tisoč ton vodnih organizmov, kar je 3 % manj kot leto prej in 29 % manj kot pred desetletjem. Velika večina so bili proizvodi akvakulture, pridobljeni predvsem iz kopenskih in manj iz morskih vod. Morski gospodarski ulov, ki se je po letu 2000 občutno zmanjšal, je leta 2024 predstavljal manj kot desetino skupaj pridobljenih vodnih živali. Dve tretjini tega ulova so bile morske ribe, preostanek mehkužci in raki. Ulov morskih rib se je po letu 2000 z 1,6 tisoč ton zmanjšal na okoli 73 ton, kar je deloma posledica odsotnosti ribolova z večjimi plovili. Obenem se je, podobno kot v večini vseh morskih voda, tudi v slovenskih teritorialnih vodah Jadranskega morja populacija rib močno zmanjšala.

Slika 9: Ulov iz morja je skromen, večina pridobljenih vodnih organizmov je iz vzreje, ki pa se je tudi zmanjšala

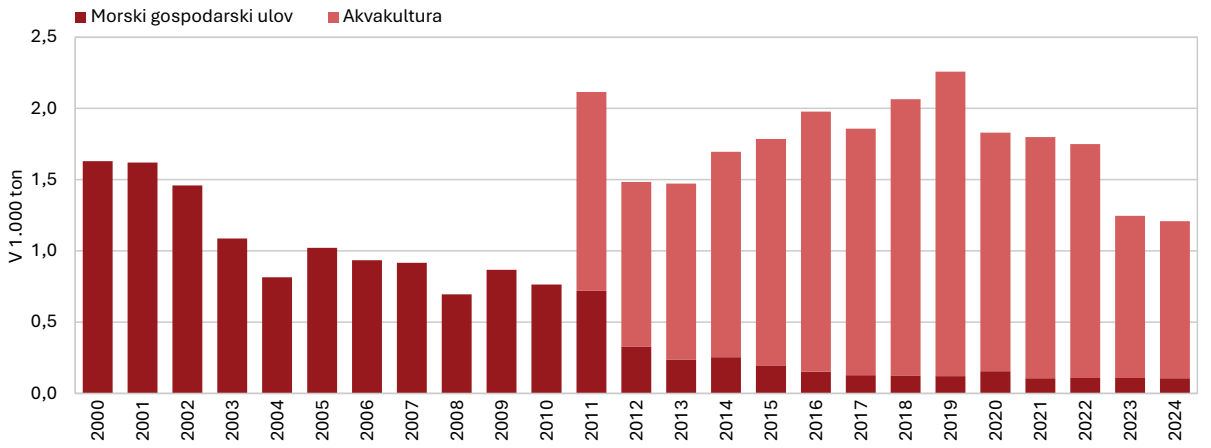

Vir: SURS (2025). Opomba: podatki za akvakulturo pred letom 2011 niso objavljeni.

3 Sintezne ugotovitve v luči prihodnjih izzivov v dejavnosti

Prispevek dodane vrednosti dejavnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva (dejavnost A) k skupni dodani vrednosti gospodarstva je v Sloveniji, podobno kot v povprečju EU, razmeroma skromen. Zaradi hitrejše rasti v drugih dejavnostih se je v opazovanem obdobju 2000–2024 prepolovil na skromnih 1,7 %. Dosedanja dinamika obsega proizvodnje je bila tesno povezana s spremembami v evropski in nacionalni kmetijski politiki, podnebnimi vplivi ter razmerami na mednarodnih trgih. Pomen dejavnosti A v nacionalnem in evropskem prostoru pa ob tem vse bolj narašča, tudi v luči zaostrenih geopolitičnih razmer. Potreben je tehten razmislek o prihodnjih razvojnih možnostih ter izzivih, ki izhajajo iz krepitve konkurenčnosti slovenskega kmetijstva, gozdarstva in ribištva, prilagajanja podnebnim spremembam ter trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri. Nujno bo doseganje večje dodane vrednosti lokalnih proizvodov, povezovanje akterjev ter boljši izkoristek vseh priložnosti na domačem in tujem trgu , pri tem pa bo ključno ohranjanje in vključevanje mlajših generacij v dejavnost.

Literatura in viri

Eurostat. (2025). Eurostat [podatkovna baza]. Luxembourg: Eurostat. Pridobljeno s https://ec.europa.eu/eurostat/data/database

KIS in MKGP (2025). Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2024. Pridobljeno s https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu

SURS. (2025). Si-stat [podatkovna baza]. Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno s https://pxweb.stat.si/sistat/sl